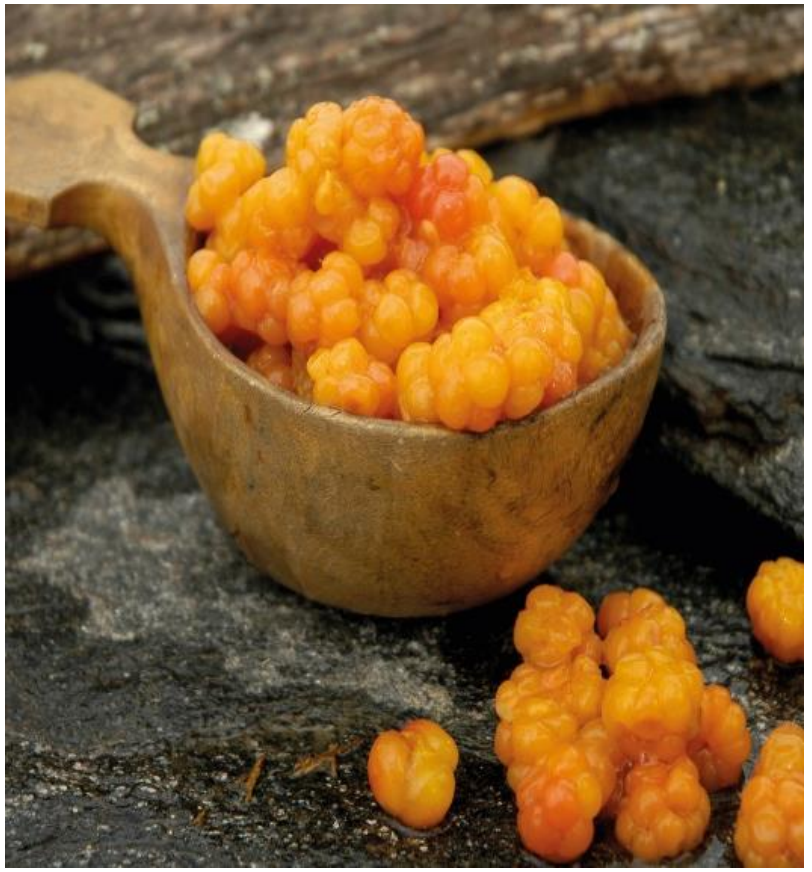

Hur när och varför samråder vi?

Delaktighet och inflytande ger mer! 4 december 2019

Emmy Bornemark

Varför samråda? Utgångspunkter från två politikområden

Demokrati och inflytande

-Civilsamhället är en resurs för vårt samhälle

-Nationella minoriteter har rätt till delaktighet och inflytande

Rätt till inflytande och delaktighet

5 § Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med minoriteterna i sådana frågor.

Samråd enligt första stycket ska ske genom att förvaltningsmyndigheten *för en strukturerad dialog* med de nationella minoriteterna i syfte att kunna beakta deras synpunkter och behov i myndighetens beslutsfattande.

Propositionen hänvisar till koden

- Tagits fram av det europeiska civilsamhället och Europarådet
- Verktyg för att synliggöra, analysera och planera samverkan

Hur kan organisationer medverka?

Skillnad mellan samråd och dialog?

Både samråd och dialog:

- Syftar till att ta tillvara på expertis och behov.
- Strukturerade möten med tydlig agenda, form och gemensam bild av vad som ska uträttas.
- Behov av återkoppling.

Dialog därutöver:

- Tätare möten med möjlighet att följa en sakfråga
- Jämbördighet – initiativ till möten, agendasättning, mötestider, relationsbyggande approach.

Länsstyrelsen Stockholm

Bra samråd - Fokusgrupper med minoriteter

- Samråden ska vara planerade i god tid, gärna ha en årsplan.
- Samrådet ska ha ett tydligt syfte.
- Deltagare med beslutsmandat ska vara närvarande.
- Dagordning ska skickas ut i god tid.
- Det ska vara möjligt att påverka dagordningen.
- Diskussionsprotokoll behöver föras för att det ska vara tydlig vem som sagt vad.
- Beslutsprocessen ska vara transparent.
- Mötesdeltagarna ska få ekonomisk ersättning för sin medverkan.

Vad kan gå fel/utmaningar för samråd?

- Svårt att få kontakt med minoriteter,
- brist på efterfrågan från minoriteter,
- myndigheter tror de kan välja bort samråd, okunskap om lagen,
- tids- och resursbrist,
- ovilja att dela på makten,
- okunskap om varandras förutsättningar och funktionssätt,
- avsaknad av tillit,
- otydlighet kring pengar.

Hur samråda?

Kommunens förberedelser inför ett samråd/dialogmöte:

- Fundera på vad kommunen vill få ut av mötet? Vad kommer organisationerna få ut? Vill ni enbart informera? Vill ni få in synpunkter till olika sakfrågor?

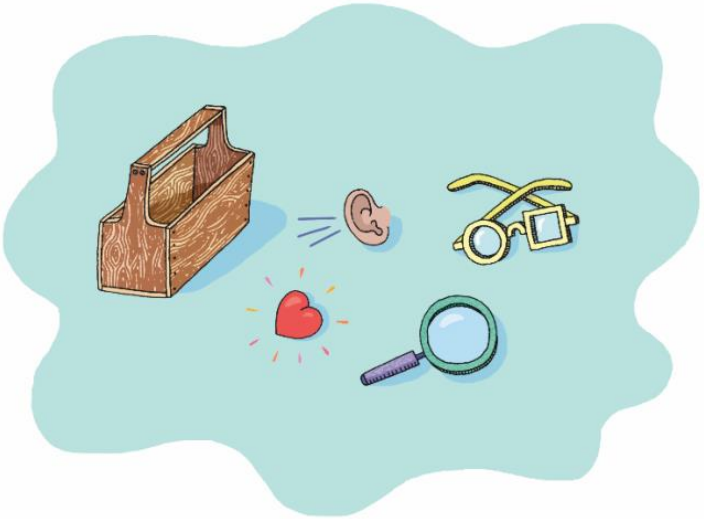
- Var tydlig med syftet när ni skriver inbjudan/agendan – informationspunkter vs samrådspunkter. Glöm inte uppföljningspunkter från tidigare möten.

- Efterfråga punkter till agendan.

- Skicka ut underlag i förväg! Bjud in i tid så att organisationen hinner stämma av internt med rätt personer.

- Ev. förberedande möten, eller arbetsgruppsmöten.

Hur samråda?

Under ett möte:

- Redogör för sammanhanget/ramarna för mötet.
- Var tydlig med agendan. Tydliggör vid varje pun informationspunkt, diskussionsfråga, eller en beslutsfråga.
- Vilka arbetsmetoder gynnar ert arbete? Bikupor?
- Beskriv hur samrådsinputen kommer tas vidare i er organisation.
- Arvodera minoritetsrepresentanterna

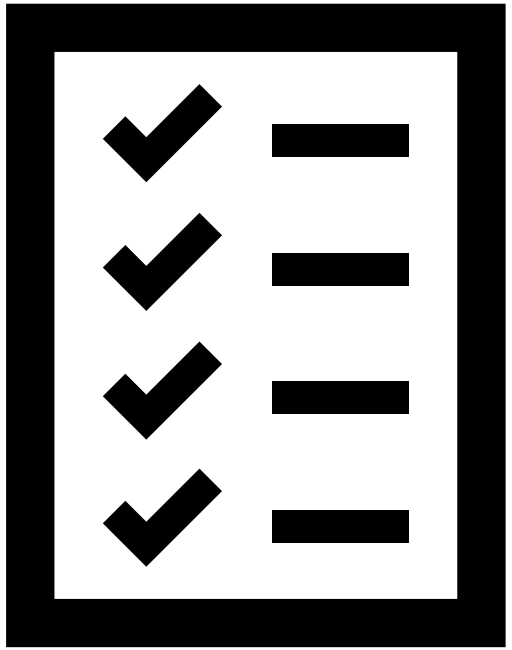
Hur samråda?

Efter ett möte:

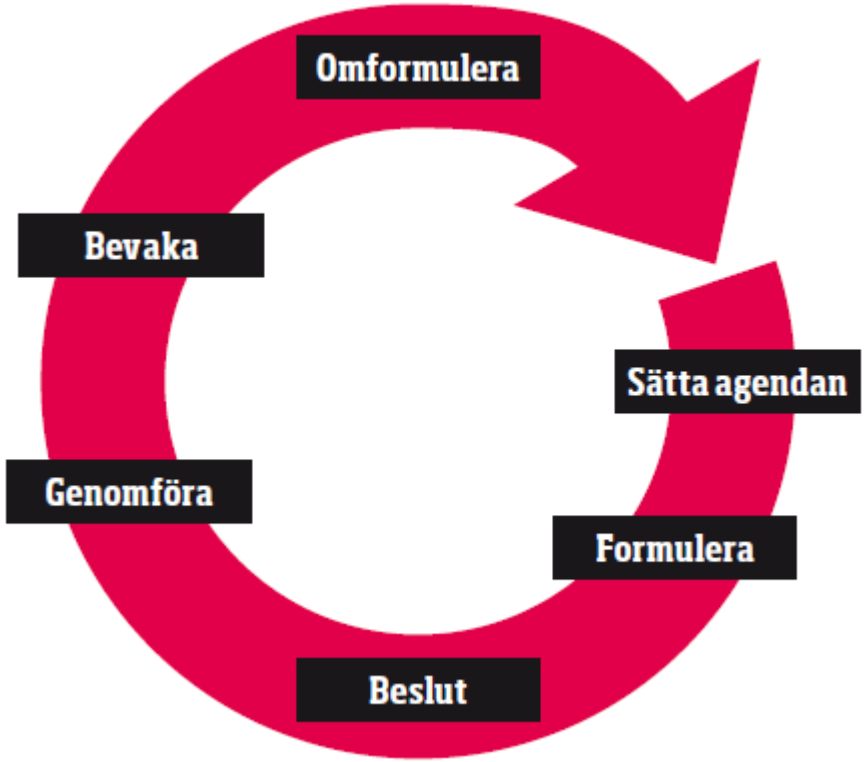
- För vidare input från samråd till rätt personer/förvaltning

Tre olika typer av återkoppling:

- Mötesanteckningar
- Kontinuerlig uppföljning i sakfrågor
- Beskriv utvecklingen under nästkommande möte

När samråda? Planera kontakt utifrån i beslutsprocessen

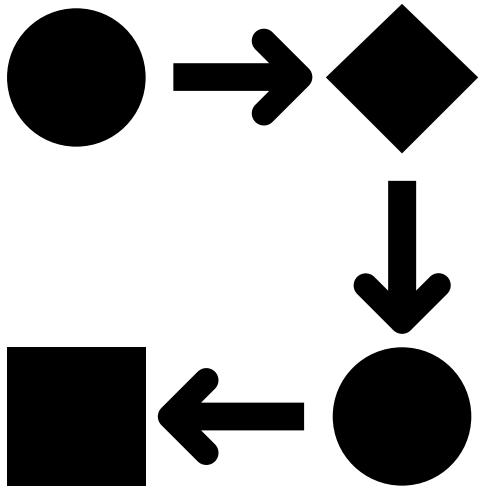
Partnerskap						
Dialog						
Samråd						
Information						
Steg i det politiska beslutsfattandet:	**Fastställande av agenda**	**Formulering**	**Beslut**	**Genomförande**	**Granskning**	**Omformulering**

Typer av samråd?

Hur organiseras samråden?

- Enskilda eller gemensamma med andra minoriteter
- Öppna eller slutna
- Centrala eller temaspecifika

Vilka förutsättningar finns i er kommun?

Vad diskuteras under samråd?

- Enskilda ärenden vs principdiskussioner.

Olika frågor olika viktiga för olika minoriteter. Från fokusgrupper:

- Tornedalingar – språkets överlevnad.

- Judar – inte enbart en religiös och språklig minoritet, kulturella frågor viktiga att lyfta fram. Antisemitism, hot och hat.

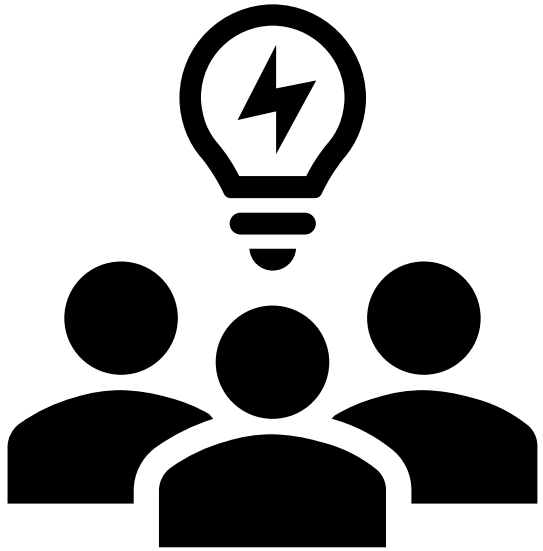
- Samer – bevara och utveckla de samiska språken.

- Romer – antiziganism, skolavhopp.

- Sverigefinnar – de äldre som förlorat sin svenska pga sjukdom behöver hjälp med svenska språket i vårdkontakter.

Andra sätt att skapa delaktighet

- Direktkontakt med politiker
- Representanter i kommunens äldreråd/ungdomsråd
- Referensgrupper
- Remissinstanser
- Annat…?

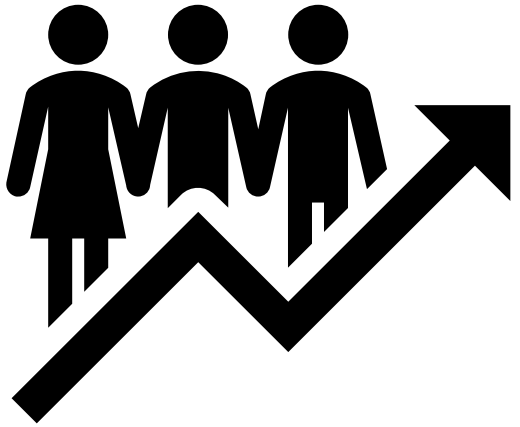

Rätt till inflytande och delaktighet

5 a § Förvaltningsmyndigheter ska särskilt främja barns och ungas möjligheter till inflytande och samråd i frågor som berör dem och anpassa formerna för detta till deras förutsättningar.

- Tips: barnombudsmannen.se/unga-direkt
- Tips: sverigesungdomsrad.se/metoder

Hur kan ni gå vidare?

Analysera er verksamhet:

- Information, samråd eller dialog?
- Kan ni förbereda, genomföra och följa upp bättre?
- Känner ni till motpartens förutsättningar? Era relationer?
- Använd kodens matris för att planera eller utvärdera er samverkan
- Lägg in i kommunens plan för arbete med nationella minoriteter

Tack för oss!

Emmy.bornemark@lansstyrelsen.se

Karin.neuhaus@nodsverige.se

Fokusgrupper med minoriteter

Som framgångsfaktorer för inflytandet uttryckte fokusgrupperna vikten av att få delta redan i planeringen av samråden och att få vara med och utforma strategier och handlingsplaner. Även vikten av långsiktighet och kontinuitet lyftes liksom välinformerade och kunniga tjänstepersoner och politiker.

De största utmaningarna var enligt minoritetsgrupperna att myndigheterna verkar tro att samråd är något de kan välja bort och att många personer från minoriteterna inte vet vilka rättigheter de har.

Rena informationsmöte ”för att” – väcker irritation

Fokusgrupper med tjänstepersoner

Det finns olika förväntningar på samråden bland minoriteter och tjänstepersoner

Det kan behövas olika former för samråd och att formen behöver anpassas efter sammanhanget. För samtliga former av samråd finns för- och nackdelar

En utmaning som berördes är att det ibland är svårt att få kontakt med minoriteterna, särskilt om det inte finns någon förening i kommunen. Det är en anledning till att samråd inte kommer till stånd.

Andra anledningar till att samråd inte kommer till stånd med alla minoriteter är att kommunen inte avsatt resurser för detta i tjänstepersoners tjänster.

Svårast är att nå barn och unga och att få yngre att engagera sig.

Analys

Liknande uppfattningar om hur en fungerande samrådsprocess ser ut – men svår att omsätta i praktiken

Den andres ansvar?

Stora skillnader i insatser mellan kommuner/landsting som ingår i förvaltningsområde och de som inte gör det.

Utmaningar:

Hur ska minoriteterna kunna möte upp ”strukturerad dialog” och samråd med barn och unga?

Hur ska kommunerna kunna leva upp till den reviderade lagen? Resurser, kunskap, brist på efterfrågan från minoriteter

Hur vi gick till väga (uppföljningen)

Enkät till samtliga kommuner (290) och landsting (21)

Fokusgrupper med samtliga nationella minoriteter (fem och kompletterande telefonintervju, 29 personer totalt)

Fokusgrupper med tjänstepersoner (tre med totalt 23 personer)

Emerga Institute – underlagsrapporter finns.

Redovisning per delområde

Referensgrupp med nationella minoriteters riksorganisationer

Antal kommuner som behandlat respektive fråga, vid enskilda samrådsmöten med respektive minoritet.

	Sverigefinnar	Samer	Tornedalingar	Romer	Judar
Kultur och språk	52	22	6	17	5
Äldreomsorg	51	19	5	6	2
Förskola	47	19	5	8	2
Skola	43	20	3	16	3
Barn/unga utöver skolfrågor	44	18	4	13	1
Diskriminering och utsatthet	17	17	2	16	5
Kommunens mål och riktlinjer för arbetet med nat. min.	38	19	4	12	3
Formerna för samråden	44	19	5	15	5
(Totalt 71 kommuner som haft samråd med en eller flera minoriteter, alla utom 3 ingår i FO.) **Antal kommuner som haft samråd med minoriteten**	**52**	**23**	**7**	**17**	**5**

Antal och andel kommuner som svarat ”ja” på respektive form för inflytande och delaktighet. (Av de 215 kommuner som svarat)

	Direktkontakt med politiker el. tjänstemän	Formali-serade samråd	Rep. i kommunens råd för äldrefrågor	Referens-grupper	Remiss-instanser	Öppna hearings i frågor	Rep. i kommunens ungdomsråd
Totalt antal	116	80	59	51	44	37	17
Total andel (%)	*54*	*37*	*27*	*24*	*20*	*17*	*8*
Antal i FO	70	75	42	46	36	23	9
Andel i FO (%)	*89*	*95*	*53*	*58*	*46*	*29*	*11*
Antal ej i FO	46	5	17	5	8	14	8
Andel ej i FO (%)	*34*	*4*	*13*	*4*	*6*	*10*	*6*